

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/33/2021
Identifikačné číslo spisu: 1019201308
Dátum vydania rozhodnutia: 7. februára 2023
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:1019201308.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu a JUDr. Zdenka Reisenauerová a JUDr. Jana Martinčeková ako členky senátu vo veci žalobcu: V. N., I. X. V. XXXX, Z. XX, N., zastúpeného: JUDr. Pavel Piovarčí ml., advokát, Štúrova 20, Košice - Staré Mesto, proti žalovanému: minister spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 73, Bratislava - Nové Mesto, o preskúmanie rozhodnutia z 30. júla 2019, č. 41676/2019/42, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Sa 32/2019-84 z 28. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

I. Kasačná sťažnosť žalovaného sa zamieťa.

II. Žalobcovi sa priznáva voči žalovanému nárok na náhradu 100 % trov kasačného konania.

O d ô v o d n e n i e

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovaného vyplýva, že žalobca bol od r. 2007 manželom B.. S. K., ktorá bola príslušníčkou Zboru väzenskej a justičnej stráže, služobne zaradenou v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Košice. Riaditeľ uvedeného ústave B.. K. v presne nezistený deň vystavil poukaz na preventívnu rehabilitáciu v LRS Omšenie na obdobie 22. apríla až 5. mája 2015. Zároveň menovaná 17. apríla 2015 na tlačive „Žiadosť o určenie dovolenky, udelenie služobného (pracovného) voľna a poskytnutie preventívnej rehabilitácie“ požiadala o poskytnutie preventívnej rehabilitácie v LRS Omšenie s nástupom 22. apríla 2015 na 14 dní s návratom 6. mája 2015 z dôvodu označeného ako „PR/2015“. Riaditeľ ústavu v ten istý deň na uvedenom tlačive označil predtlačené slovo „určujem“ (podľa poznámky sa tým rozumelo aj „udeľujem“ alebo „vysielam“) a podpísal ho. B.. K. si na cestu z Košíc do Omšenia vypísala tlačivo „cestovný príkaz“, ktoré však nepodpísal riaditeľ ústavu ani iný nadriadený. Na deň 22. apríla 2015 vydal riaditeľ ústavu denný rozkaz č. 112, podľa ktorého časti C bola B.. K. zaradená na rehabilitácii. Menovaná v tento deň cestovala z Košíc do Omšenia vlastným motorovým vozidlom, s ktorým však okolo 11:00 hod pri R. havarovala a pri nehode zomrela. Vyšetrovateľ Policajného zboru začal o tomto skutku aj trestné

stíhanie, ktoré však 19. júna 2015 zastavil potom, čo zistil, že dopravnú nehodu spôsobila sama B.. K. tým, že svojím vozidlom bezdôvodne prešla do protismeru.

2. Žalobca 5. mája 2015 požiadal o priznanie vdoveckého výsluhového dôchodku a útvár sociálneho zabezpečenia Generálneho riaditeľstva zboru väzenskej a justičnej stráže mu rozhodnutím z 2. júna 2015 ho priznal podľa § 50 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení neskorších predpisov len na obdobie jedného roka, teda 22. apríla 2015 až 22. apríla 2016. Toto rozhodnutie žalovaný zrušil svojím rozhodnutím z 19. augusta 2015 s tým, že je potrebné zaoberať sa charakterom poškodenia zdravia, ktorý utrpela B.. K.. Medzičasom príslušná komisia 13. júla 2015 prerokovala poškodenie jej zdravia a dospela k záveru, že jej úraz nebol služobným úrazom podľa § 29 zákona č. 328/2002 Z. z., keďže cestu na preventívnu rehabilitáciu nemožno považovať za výkon služby alebo služobnú cestu. Rovnaký záver vyvodila aj za použitia § 174 ods. 1, § 37 ods. 1 a § 146 ods. 10 zákona č. 73/1993 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov. Riaditeľ ústavu sa s týmto záverom komisie stotožnil, na základe čoho útvár sociálneho zabezpečenia novým rozhodnutím z 18. septembra 2015 priznal žalobcovi vdovecký výsluhový dôchodok 580,67 € mesačne znova len na obdobie 22. apríla 2015 až 22. apríla 2016 a žalovaný rozhodnutím z 9. decembra 2015 toto rozhodnutie potvrdil. Krajský súd v Bratislave však rozsudkom č. k. 5 S 97/2016-71 zrušil obe tieto rozhodnutia a vytkol obom orgánom, že ich závery sú neisté a nejasné a že sa dôsledne nezaoberali vymedzením služobného úrazu podľa § 29 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z., osobitne tým, či preventívna rehabilitácia s ohľadom na § 146 ods. 7 zákona č. 73/1998 Z. z. nebola činnosťou vykonávanou na pokyn nadriadeného.

3. Po vrátení veci útvár sociálneho zabezpečenia najskôr rozhodnutím zo 16. mája 2019 opätovne priznal žalobcovi vdovecký výsluhový dôchodok 580,67 € mesačne od 22. apríla 2015. Popritom doplnil dokazovanie opisom služobných činností B.. K. z 2. marca 2013 a ďalším rozhodnutím z 21. mája 2019, č. GR-ZVJS-d-15979/14-2019, zastavil výplatu tohto dôchodku žalobcovi od 22. apríla 2016. Na odôvodnenie zdôraznil, že nadriadený B.. K. nedal príkaz ani pokyn na vykonanie služobnej cesty a osobitne ani na použitie vlastného motorového vozidla, pretože nepodpísal príslušný cestovný príkaz. Jej cestu na rehabilitáciu tak nebolo možné posudzovať ako činnosť vykonávanú na pokyn nadriadeného v zmysle § 29 ods. 1 písm. a) zákona č. 328/2002 Z. z. a jej úraz počas tejto cesty nebolo možné posudzovať ani ako úraz utrpený pre výkon služby podľa § 29 ods. 1 písm. g) cit. zák. Žalobca tak nesplnil žiadnu z podmienok ustanovených v § 50 ods. 2 cit. zák., na základe ktorej by jeho nárok na vdovecký výsluhový dôchodok trval aj po uplynutí jedného roka od úmrtia manželky. Napriek odvolaniu žalobcu žalovaný preskúmaným rozhodnutím z 30. júla 2019 potvrdil rozhodnutie útvaru sociálneho zabezpečenia, pretože sa stotožnil s jeho dôvodmi. Okrem toho dodal, že otázka, či úraz B.. K. bol alebo nebol služobným úrazom, je predbežnou otázkou, ktorej rozhodovanie patrí podľa § 7 Občianskeho súdneho poriadku do právomoci súdov. Útvár sociálneho zabezpečenia tak nebol oprávnený urobiť si o tejto otázke úsudok sám. Jej postup, kedy sa svojvoľne presúvala vlastným motorovým vozidlom bez toho, aby jeho použitie bolo schválené podľa § 115 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z., považoval žalovaný aj za porušenie jej služobnej disciplíny v zmysle § 47 cit. zák.

4. Správny súd tu napadnutým rozsudkom č. k. 2 Sa 32/2019-84 zrušil rozhodnutie žalovaného, ako aj rozhodnutie útvaru sociálneho zabezpečenia podľa § 191 ods. 1 písm. c), e), d) SSP. Po zopakovaní priebehu administratívneho konania a citácii právnych predpisov orgánom verejnej správy najskôr vytkol, že sa nezaoberali praxou v služobnom útvare B.. K., pokiaľ ide o podpisovanie cestovných príkazov. Ďalej videl rozpor v ich postupe, keď na jednej strane sa komisia ústavu 13. júla 2015 zaoberala otázkou, či úraz menovanej bol služobným úrazom, no na druhej strane žalovaný v preskúmanom rozhodnutí konštatuje, že na takéto posudzovanie nemali tieto orgány právomoc. Z toho, že riaditeľ ústavu nedal menovanej cestovný príkaz, aby použila na cestu na rehabilitáciu vlastné motorové vozidlo, nemožno podľa správneho súdu usudzovať, že cesta bola vykonaná svojvoľne. Riaditeľ ústavu totiž o jej rehabilitácii vedel, čo vyplýva z ďalších dokumentov. Odkázal na § 188 zákona č. 73/1998 Z. z., podľa ktorého je výkonom štátnej služby aj činnosť na služobnej ceste v zmysle § 37 cit. zák., na ktorú je policajt povinný nastúpiť. Podobne je podľa § 146 ods. 7 cit. zák. povinný nastúpiť na preventívnu rehabilitáciu, na ktorú bol vyslaný. Preventívna rehabilitácia sa posudzuje ako náhradná doba, teda ako výkon služby, čo vyplýva aj z § 30 ods. 3 rozkazu generálneho riaditeľa č. 42 zo 16. júla 2013. Správny súd ďalej vytkol žalovanému, že v rozpore s § 191 ods. 6 SSP nerešpektoval právny názor vyslovený v predošlom zrušujúcom rozsudku Krajského súdu v

Bratislave. Opätovne dal žalovanému do pozornosti vymedzenie pojmu služobného úrazu podľa § 29 ods. 1 písm. a) zákona č. 328/2002 Z. z. a uložil mu, aby sa pri novom posúdení veci zaoberal aj citovaným rozkazom a tým, či cesta na preventívnu rehabilitáciu je služobnou povinnosťou policajta.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

5. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalovaný domáha zrušenia tohto rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie. Uplatnil v nej tieto sťažnostné body: 1. Žalovaný nemá právomoc rozhodovať o tom, či úraz je služobným úrazom, keďže o tom rozhodujú súdy. V dôsledku toho nemôžu o tejto otázke rozhodovať ani správne súdy, a tak napadnutým rozsudkom bolo rozhodnuté vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov [§ 440 ods. 1 písm. a) SSP]. 2. Žalobca napadol len rozhodnutie o výplate dávky, a tak nie je možné znova rozhodovať o nároku na dávku, ako mu to uložil správny súd. Podľa žalovaného služobná cesta nie je možná bez nadriadeným podpísaného cestovného príkazu, ktorý je aj podkladom pre vyúčtovanie cestovných náhrad pri preventívnej rehabilitácii. Denný rozkaz nepreukazuje vyslanie na preventívnu rehabilitáciu. Závery komisie riaditeľa ústavu z 13. júla 2015 žalovaný nijako nespochybňoval, ale opravným prostriedkom žalobcu malo byť podanie určovacej žaloby na súd, že úraz je služobným úrazom. Správny súd navyše nesprávne posúdil účinky tejto správy. Tieto nedostatky znamenajú, že rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) SSP]. 3. Konečne, napadnutý rozsudok sa nijako nevyrovnal s námietkou žalovaného, že žalobca mal podľa § 113 ods. 2 písm. b) zákona č. 328/2002 Z. z. dôkazné bremeno na preukázanie, že išlo o služobný úraz. To podľa žalovaného zakladá dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP.

6. Žalobca navrhol potvrdiť napadnutý rozsudok. Právomoc správnych súdov je vymedzená v § 6 SSP a v prerokúvanej veci súdy preskúmavali rozhodnutie orgánu verejnej správy, teda konali v jej rámci. Posúdenie otázky, či úraz B.. K. bol služobným úrazom, bol nevyhnutným predpokladom tohto prieskumu. V merite veci žalovanému vytkol, že neustále opakuje rovnakú argumentáciu, ktorá vychádza zo striktného jazykového výkladu; ten však podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky nepostačuje. Riešenie povahy úrazu nepatrí do právomoci všeobecných súdov, čo takisto potvrdzuje judikatúra ústavného súdu. Žalobca tiež vyjadril názor, že svoje dôkazné bremeno dostatočne uniesol, a napadnutý rozsudok je odôvodnený dostatočne.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) v rozsahu uplatnených sťažnostných bodov (§ 453 ods. 2 SSP).

8. Kasačný súd sa nestotožňuje s námietkou žalovaného, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný. Podľa § 139 ods. 2 SSP sa totiž v rozsudku uvedie stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy ďalej postupovať. Napadnutému rozsudku možno do istej miery vytknúť, že nie všetky jeho odseky sú ľahko zrozumiteľné (napríklad ods. 52), preberajú sa v ňom závery predošlého rozsudku Krajského súdu v Bratislave, ktoré nie sú použiteľné (ako to žalovaný správny namietol), a jednotlivé závery nie sú jasne priradené k použitým zrušovacím dôvodom, teda nie je úplne ľahko zistiteľné, čo zakladá nesprávne právne posúdenie, čo zakladá nepreskúmateľnosť a čo nedostatočné zistenie skutkového stavu. Vo výsledku sú však z neho zistiteľné právne závery správneho súdu, ako aj pokyny pre ďalší postup žalovaného a útvaru sociálneho zabezpečenia v konaní. Otázke dôkazného bremena žalobcu sa síce správny súd osobitne nevenoval, no podstata jeho odôvodnenia spočívala v nesprávnom právnom posúdení otázky, či cestu na preventívnu rehabilitáciu možno alebo nemožno považovať za výkon služby na účely pracovného úrazu v zmysle § 29 zákona č. 328/2002 Z. z. Tieto otázky nie sú podľa kasačného súdu predmetom dôkazného bremena, ale otázkou aplikácie práva žalovaným, a tak správny súd nenaplnil kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP tým, že sa námietkou dôkazného bremena osobitne nezaoberal.

9. V prerokúvanej veci nebolo spochybnené skutkové zistenie, že žalobca je vdovcom po príslušníčke Zboru väzenskej a justičnej stráže (t. j. „policajtko“ v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 328/2002 Z. z.),

ktorá zomrela 22. apríla 2015, a podľa § 46 v spojení s § 51 zákona č. 328/2002 Z. z. mu vznikol nárok na vdovecký výsluhový dôchodok. Ten mu aj bol právoplatne priznaný rozhodnutím zo 16. mája 2019, ktoré nenapadol a tak nie je predmetom prieskumu. Predmetom prieskumu bolo naopak rozhodnutie útvaru sociálneho zabezpečenia, ktorým mu od 22. apríla 2016 zastavil výplatu tohto dôchodku, pretože podľa § 50 ods. 1 v spojení s § 51 cit. zák. mal nárok na jeho výplatu len počas jedného roka od úmrtia manželky. Žalobca však tvrdil, že v jeho veci sú splnené podmienky § 50 ods. 2 písm. g) cit. zák., podľa ktorého aj po uplynutí tejto doby má vdovec nárok na výplatu vdoveckého výsluhového dôchodku, ak k úmrtiu manželky došlo (okrem iného) v dôsledku služobného úrazu.

10. Pojem služobný úraz na účely zákona č. 328/2002 Z. z. vymedzuje jeho ustanovenie § 29. To vyplýva celkom jasne zo znenia § 29 ods. 1, podľa ktorého za služobný úraz sa na účely tohto zákona považuje poškodenie zdravia alebo smrť spôsobené nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlym a násilným pôsobením vonkajších vplyvov v situáciách, ktoré sú opísané v písmenách a) až e). Z tejto formulácie je tak zrejmé, že ak ustanovenie § 50 ods. 2 písm. g) cit. zák. hovorí o úmrtí policajta v dôsledku služobného úrazu, rozumie sa tým služobný úraz v tom zmysle, ako ho vymedzuje § 29 cit. zák. Na tom nič nemení okolnosť, že ustanovenie § 174 zákona č. 73/1998 Z. z. takisto vymedzuje pojem služobného úrazu (úraz pri výkone služby alebo v priamej súvislosti s ním) a § 188a cit. zák. vymedzuje, čo sa rozumie výkonom služby a priamou súvislosťou s ním. Keďže na účely zákona č. 328/2002 Z. z. je služobný úraz definovaný v cit. § 29, ktorý nijako neodkazuje na jeho vymedzenie v zákone č. 73/1998 Z. z., niet dôvodu na tento osobitný zákon odkazovať ani pri výklade pojmu služobný úraz. Navyše, už na prvý pohľad je zjavné, že § 29 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. pri definícii služobného úrazu na rozdiel od § 174 zákona č. 73/1998 Z. z. nepoužíva všeobecný pojem „pri výkone služby alebo v priamej súvislosti s ním“, ale presne vymedzuje situácie, kedy je úraz policajta služobným úrazom.

11. Už z uvedeného výkladu je celkom zjavná nesprávnosť námietky žalovaného, že posúdenie úrazu ako služobného úrazu je prejudiciálna otázka, ktorú si útvary sociálneho zabezpečenia, žalovaný a konzekventne ani správny súd nemohli posúdiť sami. Predovšetkým, správny súd si podľa § 132 ods. 1 SSP môže samostatne posúdiť akúkoľvek predbežnú otázku, o ktorej má inak právomoc rozhodovať iný orgán verejnej moci, s výnimkou otázok uvedených v § 131 SSP (nesúlad právnych predpisov, spáchanie trestného činu, osobný stav, existencia obchodnej spoločnosti). Charakter úrazu ako služobného úrazu nepatrí medzi otázky uvedené v § 131 SSP, a preto si o ňom správny súd sám môže urobiť úsudok kedykoľvek a takýto jeho postup neprekračuje právomoc správneho súdnictva vymedzenú v § 6 SSP. No žalovaný sa mýli aj v samotnom názore, že charakter služobného úrazu je predbežnou otázkou, o ktorej by mal rozhodovať súd. Podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. sa na konanie o dávkach sociálneho zabezpečenia vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Podľa § 40 ods. 1 Spr. por. platí, že ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol príslušný orgán, je správny orgán takýmto rozhodnutím viazaný; inak si môže o takejto otázke urobiť úsudok. Podľa názorov doktríny predbežnou otázkou je taká otázka, ktorej zodpovedanie podmieňuje rozhodnutie v správnom konaní, no ktorej zodpovedanie nepatrí do kompetencie správneho orgánu (porov. Potásch, P., Hašanová, J., Vallová, J., Milučký J., Medžová, D. Správny poriadok. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. BECK, 2022, s. 381 a 382).

12. V tu prerokovanej veci rozhodnutie, či žalobcovi patrí vdovecký výsluhový dôchodok aj po roku od úmrtia manželky, závisí od posúdenia, či utrpela služobný úraz. Ako však už bolo uvedené, pojem služobného úrazu na účely zákona č. 328/2002 Z. z. definuje výlučne tento zákon. Zo žiadneho ustanovenia tohto zákona pritom nevyplýva, že by o otázke, či úraz je služobným úrazom v zmysle § 29 cit. zák., mal právomoc rozhodovať akýkoľvek iný orgán než ten, ktorý rozhoduje o samotnej výplate dávky. Osobitne zo žiadneho ustanovenia tohto zákona nevyplýva, že by o tejto otázke mal právomoc rozhodovať súd v civilnom sporovom konaní. Právomoc súdov rozhodovať vo veciach služobného pomeru nevyplýva ani zo zákona č. 73/1998 Z. z., ba naopak: judikatúra kompetenčného senátu zriadeného podľa § 11 Civilného sporového poriadku opakovane zdôrazňovala, že služobný pomer profesionálnych vojakov a policajtov nie je súkromnoprávnym, ale verejnoprávnym pomerom, a tak o ňom nemôžu rozhodovať civilné súdy (porov. napr. uznesenia sp. zn. 1 KO 2/2019 alebo 1 SKomp 37/2022). Pokiaľ žalovaný v preskúvanom rozhodnutí odkazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžso 19/2012, tak nepostrehol, že v danej veci išlo o spor o dávku v dôsledku úrazu zamestnanca v pracovnom pomere. Podľa § 7 ods. 1 vtedy účinného

Občianskeho súdneho poriadku, na ktorý odkázal aj najvyšší súd, však spory z pracovnoprávných vzťahov prejednávajú súde, a to isté ustanovuje aj § 14 Zákonníka práce. Inak povedané, otázku povahy úrazu ako pracovného podľa Zákonníka práce na základe citovaných ustanovení ako spory z pracovnoprávných vzťahov rozhodujú súde, teda iný orgán než Sociálna poisťovňa. V tu prerokovanej veci však neexistuje žiadne podobné ustanovenie, ktoré by zakladalo právomoc súdov.

13. Vychádzajúc z uvedených úvah tak nemôže obstáť názor žalovaného, ktorý bol vyjadrený v preskúmanom rozhodnutí, že útvary sociálneho zabezpečenia a žalovaný ako správne orgány nie sú oprávnené posúdiť či úraz, ktorý utrpela manželka žalobcu 22. apríla 2015, bol služobným úrazom v zmysle § 29 zákona č. 328/2002 Z. z. Správny súd tak postupoval správne, keď rozhodnutie žalovaného, aj útvaru sociálneho zabezpečenia zrušil a zaviazal ich, aby sa v ďalšom konaní dôsledne zaoberali touto otázkou. Vo výsledku správne potom správny súd poukázal aj na to, že podľa § 29 ods. 1 písm. a) cit. zák. je služobným úrazom už opísané poškodenie zdravia, ku ktorému došlo okrem iného pri činnosti vykonávanej na príkaz, pokyn alebo rozkaz nadriadeného. Citované ustanovenie tak v tejto časti vyžaduje, aby činnosť, pri ktorej policajt utrpel úraz, bola pokrytá jedným z týchto úkonov nadriadeného. Zákon podrobnejšie nevymedzuje, v akej podobe alebo forme má byť príkaz, pokyn alebo rozkaz vydaný, ani aký má byť jeho presný obsah. Povinnosťou útvaru sociálneho zabezpečenia a žalovaného tak bolo v prerokovanej veci zistiť, či činnosť manželky žalobcu, pri ktorej utrpela posudzovaný úraz 22. apríla 2015, bola vykonávaná na základe takéhoto príkazu, pokynu alebo rozkazu. Správny súd však vo svojom rozsudku vo výsledku správne vyslovil, že závery žalovaného v tomto smere neobstoja.

14. Zo skutkového stavu, z ktorého sám žalovaný vychádzal, vyplynulo, že manželka žalobcu mala od tohto dňa nastúpiť preventívnu rehabilitáciu, ktorá jej podľa § 146 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. patrila na upevnenie jej telesného a duševného zdravia. Podľa § 146 ods. 3 cit. zák. sa preventívna rehabilitácia vykonáva formou a) aktívneho odpočinku, b) liečebno-preventívnej starostlivosti, c) výkonu práce. Podľa § 146 ods. 7 cit. zák. je policajt povinný nastúpiť na preventívnu rehabilitáciu v deň, v ktorý je na ňu vyslaný. Podľa § 146 ods. 10 cit. zák. podrobnosti o vykonávaní preventívnej rehabilitácie a vysielaní na preventívnu rehabilitáciu ustanovení všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo. Podľa § 118 ods. 1 cit. zák. pri preventívnej rehabilitácii vykonávanej formou liečebno-preventívnej starostlivosti patrí policajtovi náhrada preukázaných výdavkov ako pri pracovnej ceste, a podľa § 118 ods. 2 cit. zák. mu taká náhrada patrí počas piatich dní aj v prípade, že preventívnu rehabilitáciu vykonáva formou výkonu práce.

15. Z citovaných ustanovení predovšetkým vyplýva, že preventívna rehabilitácia je osobitný spôsob trávenia času policajta vyplnený osobitnými, v zákone uvedenými úkonmi a činnosťami (cit. § 146 ods. 3). Podmienky vyslania na služobnú cestu sú zasa upravené v § 37 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. v zásade tak, že ide o bežné plnenie služobných úloh na inom mieste než obvyklé miesto výkonu služby. Obsahom služobnej cesty teda je plnenie služobných úloh, takéto plnenie však nie je účelom preventívnej rehabilitácie (§ 146 ods. 1), a to bez ohľadu na to, že preventívnu rehabilitáciu je možné vykonávať aj formou výkonu práce. Z toho je zrejmé, že žalovaný, ale aj útvary sociálneho zabezpečenia nemohli otázku, či manželka žalobcu bola vyslaná na preventívnu rehabilitáciu, riešiť podľa ustanovení zákona č. 73/1998 Z. z., resp. služobných predpisov, ktoré upravujú vysielanie na služobnú cestu. To, že ustanovenie § 118 cit. zák. v niektorých prípadoch spája s preventívnou rehabilitáciou právo na cestovné náhrady ako pri služobnej ceste, z nej nerobí služobnú cestu; ide tu len o odkaz na spôsob a výšku nároku na náhrady. Preto nemôže obstáť ani názor útvaru sociálneho zabezpečenia, s ktorým sa stotožnil aj žalovaný, že manželka žalobcu na preventívnu rehabilitáciu cestovala svojvoľne, pretože nemala na túto cestu cestovný príkaz ako pri služobnej ceste.

16. Správny súd žalovaného upriamil na formuláciu § 146 ods. 7 zákona č. 73/1998 Z. z., z ktorého vyplýva povinnosť policajta nastúpiť na preventívnu rehabilitáciu, na ktorú bol vyslaný. Na škodu veci však žalovaný, ani útvary sociálneho zabezpečenia počas celého konania ponechali nepovšimnuté ustanovenie § 146 ods. 10 cit. zák., ktoré zveruje všeobecne záväznému právneho predpisu úpravu vysielania na preventívnu rehabilitáciu. Takým všeobecne záväzným právnym predpisom je okrem iného výnos Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 22. júna 1998, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 73/1998 Z. z. (oznámený pod č. 203/1998 Z. z.), v znení neskorších predpisov. Podľa § 7 ods. 1 cit. výnosu o vyslaní príslušníka (Zboru väzenskej a justičnej stráže, porov. leg. skratku v § 2 ods. 1 cit. výnosu) na preventívnu rehabilitáciu formou uvedenou v § 146 ods. 4 písm. a) a c) [pozn.: dnes § 146 ods. 3 písm. a) a b)] zákona č. 73/1998 Z. z. rozhoduje

nadriadený, ktorý je oprávnený udeliť dovolenku. Pri preventívnej rehabilitácii formou liečebno-preventívnej starostlivosti o vyslaní rozhoduje lekárska komisia, ktorá prideliuje poukaz na základe odporúčania ošetrojúceho lekára (§ 7 ods. 2 cit. výnosu).

17. Ako už bolo uvedené, z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že manželka žalobcu požiadala svojho nadriadeného o poskytnutie preventívnej rehabilitácie na rovnakom tlačive, aké je určené aj na určenie dovolenky. Tento nadriadený na ňom vyznačil slovo „určujem“, ktorým sa podľa poznámky k nemu malo rozumieť aj „vysielam“, a potvrdil ho svojim podpisom. Takisto tento nadriadený svojím podpisom potvrdil aj poukaz na rehabilitáciu. Z oboch týchto listín je pritom zrejmé, že za miesto rehabilitácie bolo určené „LRS Omšenie“. Podľa cit. § 7 ods. 1 výnosu č. 203/1998 Z. z. pritom právne tento nadriadený bol povolaný rozhodnúť o vyslaní na preventívnu rehabilitáciu formou uvedenou v § 146 ods. 3 písm. a) zákona č. 73/1998 Z. z. Pri forme podľa § 146 ods. 3 písm. b) by o takom vyslaní musela rozhodnúť lekárska komisia, z obsahu spisu však vôbec nevyplýva, že by manželka žalobcu bola žiadala o rehabilitáciu touto formou. Tvrdenie o tejto forme sa uvádza len v prípise zo 14. júla 2015, ktorý ústav v Košiciach adresoval útvaru sociálneho zabezpečenia, už v ďalšom prípise z 21. mája 2019 však tento ústav tvrdil, že manželku žalobcu na preventívnu rehabilitáciu vyslal nadriadený. Pokiaľ by ju však aj nadriadený vyslal na takú formu preventívnej rehabilitácie (liečebno-preventívnu starostlivosť), na ktorú podľa cit. výnosu sám vyslať nemohol, nemôže to byť pričítané na ťarchu manželke žalobcu ani žalobcu. Pokiaľ totiž forma rehabilitácie jasne nevyplývala ani z predloženého tlačiva „Žiadosť.. o poskytnutie preventívnej rehabilitácie“, ani z predloženého poukazu, potom mohla manželka žalobcu vychádzať z toho, že ju nadriadený vysielal na takú formu, na akú ju bol oprávnený vyslať.

18. Podľa § 146 ods. 9 zákona č. 73/1998 Z. z. sa preventívna rehabilitácia podľa odseku 3 písm. a) a b) poskytuje v kúpeľnorehabilitačných ústavoch alebo v zdravotníckych zariadeniach určených ministerstvom. Podobne podľa § 6 ods. 1 a 4 výnosu č. 203/1998 Z. z. sa preventívna rehabilitácia tak formou aktívneho odpočinku [§ 146 ods. 3 písm. a)], ako aj formou liečebno-preventívnej starostlivosti [§ 146 ods. 3 písm. b)] vykonáva spravidla v (určených) liečebno-rehabilitačných strediskách zboru. Aj z tohto je teda zrejmé, že medzi oboma formami rehabilitácie nie je zásadný praktický rozdiel; ten sa spravidla prejaví len konkrétnym režimom a poskytovanými službami v príslušnom stredisku. V prerokúvanej veci tak manželku žalobcu vyslal na preventívnu rehabilitáciu jej nadriadený svojím pokynom zo 17. apríla 2015 na príslušnom tlačive, ktoré vlastnoručne podpísal, a podľa obsahu tohto tlačiva ju vyslal na túto rehabilitáciu do Liečebno-rehabilitačného strediska v Omšeni. Manželka žalobcu bola pritom zaradená na výkon služby v ústave v Košiciach. Podľa cit. § 146 ods. 7 zákona č. 73/1998 Z. z. však bola v deň, kedy bola na preventívnu rehabilitáciu vyslaná, povinná túto rehabilitáciu aj nastúpiť. Podľa kasačného súdu tak táto jej povinnosť zahŕňala aj povinnosť dostať sa z miesta výkonu služby (Košice) do miesta výkonu rehabilitácie (LRS Omšenie). Inak povedané, rozhodnutie nadriadeného o vyslaní na preventívnu rehabilitáciu do tohto miesta tak v sebe nevyhnutne obsahovalo aj pokyn dopraviť sa na toto miesto z miesta výkonu služby.

19. Opačný výklad nepovažuje kasačný súd za logický, čo - paradoxne - dosvedčuje aj podrobnejší pohľad na § 37 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. Zo znenia tohto ustanovenia totiž vyplýva, že služobnou cestou je plnenie služobných úloh na inom mieste než obvyklé miesto výkonu služby. Služobnou cestou teda nie je len samotná cesta (samotné cestovanie) do iného miesta; ba dokonca pri doslovnom výklade by služobnou cestou bolo až samo plnenie služobných úloh na inom mieste, nie preprava tam. Ustanovenie § 37 ods. 4 však v tomto smere upresňuje, že služobnou cestou sa rozumie doba od nástupu na cestu do iného miesta, vrátane doby plnenia služobných úloh v mieste konania služobnej cesty až do jeho návratu z tejto cesty. Dobou nástupu sa pritom podľa § 37 ods. 7 cit. zák. rozumie čas skutočného odchodu dopravného prostriedku, ktorý policajta prepravuje do miesta konania služobnej cesty. Ustanovenie § 146 zákona č. 73/1998 Z. z. síce neobsahuje podobné upresnenie, dôvodom však je predovšetkým rozdielna forma výkonu preventívnej rehabilitácie na rôznych miestach (§ 146 ods. 9), pre ktorú nie je možné ustanoviť jednotné vymedzenie úseku jej trvania. Podľa kasačného súdu však rovnako ako služobnú cestu treba aj preventívnu rehabilitáciu považovať za jednotný časový úsek, ktorý začína okamihom, od kedy je policajta na ňu vyslaný a kedy je povinný ju aj nastúpiť, až do okamihu, kedy sa z nej navráti. Rozhodnutím nadriadeného, ktorý policajta podľa § 146 ods. 7 cit. zák. a § 7 ods. 1 výnosu č. 203/1998 Z. z. vyslal na preventívnu rehabilitáciu, sú potom kryté činnosti v tomto období, teda tak priama cesta z miesta výkonu služby do miesta konania preventívnej

rehabilitácie, samotný výkon preventívnej rehabilitácie, ako aj priama cesta späť do miesta výkonu služby.

20. Na základe toho tak treba uzavrieť, že ak bol policajt v zmysle § 146 ods. 3 písm. a) a b) zákona č. 73/1998 Z. z. a § 7 výnosu č. 203/1998 Z. z. vyslaný na preventívnu rehabilitáciu do liečebno-rehabilitačného strediska mimo miesta výkonu služby, potom povinnosť nastúpiť na ňu podľa § 146 ods. 7 cit. zák. zahŕňa povinnosť dopraviť sa na tento účel z miesta výkonu služby do tohto strediska. Takáto preprava je potom súčasťou plnenia tejto povinnosti, teda činnosťou vykonávanou na príkaz, pokyn alebo rozkaz nadriadeného v zmysle § 29 ods. 1 písm. a) zákona č. 328/2002 Z. z. Úraz, ktorý policajt utrpel pri ceste z miesta výkonu služby na účely nástupu rehabilitácie v príslušnom liečebno-rehabilitačnom stredisku, je v zmysle citovaného ustanovenia služobným úrazom. Naopak, táto cesta nie je služobnou cestou v zmysle § 37 zákona č. 73/1998 Z. z., a tak policajt na ňu nepotrebuje osobitný príkaz, ktorý sa inak vyžaduje pred nastúpením služobnej cesty. Od toho treba samozrejme odlišovať otázku, za akých podmienok môže potom policajt žiadať náhradu nákladov spojených s preventívnou rehabilitáciou podľa § 118 cit. zák. Tie však nie sú predmetom prerokovanej veci.

IV.

Záver

21. Zo všetkých uvedených dôvodov tak kasačný súd dospel k záveru, že dôvody kasačnej sťažnosti nespochybnili vo výsledku správny rozsudok správneho súdu, ktorým zrušil preskúmané rozhodnutia. Kasačná sťažnosť tak vo výsledku nie je dôvodná, a preto ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

22. Žalobcovi, ktorý mal v kasačnom konaní úspech, kasačný súd podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP priznal náhradu trov konania proti neúspešnému žalovanému.

23. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.